

ማሕበራዊ ፍሬ ብገንዘብ ይቋቋሙ

ናይ ፖለቲካ ፍሬ ብህይወት ሰብ ይቋቋሙ

ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ ግጭት ዘይፍለዮ ዞባ ምዃኑ ብዙሓት ዝሰማምዕሉ'ዩ። ጠንቂ ናይ'ቲ ግርጭት ከኣ፡ ሓቕፍዎ ዘሎ ዕቁር ባህሪያዊ ጸጋታት ዘይኮነ፡ ዘለዎ ጂኦግራፊካዊ ዓለማዊ ኣገዳነት ምዃኑ፡ ብዙሓት ምሁራት ብመርተዖ ኣደጊፎም የረድኡ። ብጂኦግራፊካዊ ኣቀማምጣኡ ዝግደሱ ድማ ካብ'ቶም ዋናታት ናይ'ቲ ዞባ ዝኾኑ ህዝብታትን መንግስታትን ወጻኢ፡ ፍልጠት፣ ገንዘብ፣ ሃይማኖት፣ ፖለቲካ፣ ቴክኖሎጂ ሒዞም ካብ ርሑቕ ዝመጽኡ፡ ብልዕልና ግዝኣተ ሕጊ፡ ሰርዓተ ደሞክራሲያዊ ምሕደራ፡ ክብረት መሰረታዊ ሰብኣዊ መሰል ብዙሕ ዝብሉን ዝመጻደቑን ሰብ ፍሉይ ረብሓ'ዮም።

እዞም ሰብ ፍሉይ ረብሓ እቲ ቀደም ቀደም ብቀጥታ ብሓይሊ ኣምበርኪኾም ድሌቶም ይገብሩ ይገዝኡ ነይሮም። እንተ ሎሚ ሎሚ ግን መልክዕ ቀይሮም ብኢዳ ኣዙር ብዕሱባት ደቂ ሃገር ኣቢሎም'ዮም ዝኣትውን ዝገዝኡን ዘለው። እዞም ወሃብቲ ርእይቶ ከም ዝብልዎ ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ ኣብ 60ታት ማእከል ናይ ርሱንን ግሉጽን ፖለቲካዊ ስነ-ሓሳባዊ ንሕንሕ ይካየደሉ ነይሩ። ናይ ሎሚ ግን ብወሳኒ መልክዕ ረብሓን መሰልን ሓፋሽ መሰረት ዘይገበረ ናይ ውልቀ ሰባት ሕልሚ ስልጣንን ረብሓ ጎይተቶምን ዘረጋግጽ፡ ኣብ ምድንጋርን ሓይልን ዝተኣማመን ፖለቲካዊ ቁማር'ዩ ይብሉ።

ኣብ'ዚ መድረኽ'ዚ ኣሳሰይቲ ፖለቲካዊ ቁማር ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ፡ ኣብ ኤርትራ ዘሎ ቀላሰን ኣውራሲ መንገዲ ዋፍኣትን ኣብ ኢትዮጵያ ዝርከብ ህንዱድ ተቐባሊ መንገዲ ዋፍኣትን'ዮም ክብሉ ይገልጹ። ከም ኣብነት ክጠቅሱ እንክለው፡ ካብ ክፍላ ዓመተ 2018 ሕጋዊ ኮነ ፖለቲካዊ ስነ-ሓሳባዊ ምትእስሳር ዘይብሉ ኣብ መንጎ ክልተ ሰባት ተፈጠሩ ዘሎ ብፖለቲካ ዝተጎልበበ ተራ ማሕበራዊ ዕርክነት ዝመሰል ናይ ቁማርተኛታት ዝምድና ሓደ'ዩ ይብሉ። ኣስከ ሓደ ክልተ እናበልና ፈላሊና ንርእዮ'ሞ ብብስለት ንገምግሞ።

ቀዳማይ፡ ኣብ ዝቐረበ ውልቀ መላኺ ኢሳያስ ብዘይወግዓዊ መንገዲ ናብ ኢትዮጵያ መጸኢ ንሰለስተ መዓልታት መደባት ልምዓትን ኢትዮጵያ ክዕዘብ ኣብ ኮለላ ቀኒዩ ተመሊሱ። ናብ ኢትዮጵያ ብጭቡጥ እንታይ መምጸኢኡ ህዝቢ ኤርትራ ዝፈልጦ የለን። ብግምት ግን ብቑም-ነገር ከምዘይመጽእ ከም ርዱእ ዝተወሰደ ጉዳይ'ዩ።

ሰለዚ ምሰ'ዚ ሕጂ ኤርትራውያን ክጽንበርዎ ምዃናም ዝሕበር ዘሎ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ ዝተኣወጀ ኣዕናዊ ደማዊ ኩናት ውዲት ንምእላም 'ዶ ይኸውን ኢልና ንሕሰብ።

ካልኣይ፡ ኣስታት ቅድሚ 20 መዓልታት ኣቢሉ ይኸውን ኣማራ ብሄራዊ ንቅናቄ (ኣብን) ዝተባህለ ፖለቲካዊ ውድብ ኣብ ዝተፈላለዩ ከባቢታት ኦሮሚያን ደቡብን ኣብ ልዕሊ ብሄረ ኣምሓረ ተፈጸሙ ንዝበሎ ጃምላዊ ጨፍጫፍ ተቓውሞ ንምግላጽ ህዝባዊ ሰላማዊ ሰልፊ ጸዊዑ። መንግስቲ ክልል ኣምሓራ ነዚ ጸውዒት ዝሃቦ መልሲ ሰላማዊ ሰልፊ ምግባር መሰል'ዩ። ይኹን ግን መንግስቲ ኣምሓራ ምስ ፈደራል ዝሓዘዎ ሓደ ዓቢ ሃገራዊ ዛዕባ ስለ ዘሎ ንዕኡ ከየበላሸወልና ኣብ'ዚ እዋን'ዚ ሰላማዊ ሰልፊ ክግበር ኣይንፈቅድ። እንተተገይሩ ኸኣ ሕጋዊ ስጉምቲ ክውሰደሉ ምዃኑ ነፍልጥ ኢሉ።

ሳልሳይ፡ ኣመራርሓ ኣብን ኣብ ድሮ ናይ'ቲ ሰላማዊ ሰልፊ ዝጸውዓሉ ዕለት ኣብ ኣዲ ኣበባ ኣብ ዝርከብ ቤ/ጽሕፈቱ ብዛዕባ'ቲ ሰላማዊ ሰልፊ መግለጺ ክህብ ንጋዜጠኛታት ዓዲሙ። ኣባላት ጸዋታ ድማ ኣብ ከበባ

አእትዮም መግለጹ ከይሁብ ከልኪለም። አማሲያኡ እቲ ዝጸዋዕክዎ ኣኼባ ብቐረባ ክመርሖ ስለ ዘይክእል ማለት ተኸልኪለ ስለ ዘለኹ ከም ዝተሰረዘ የፍልጥ ዝብል ሓበሬታ ሂቡ። ገለ ደገፍቱ ግን ብመንገድም ኣብ ጎደናታት ወጺኦም ተቓውሞኦም ከስምዑ ስለ ዝጀመሩ ተኣሲርዎ። ንጽባሓይቱ እቲ ብጅሆ ተታሒዙ ዝነበረ መሪሕነት ኣብን ናብ ቤተ-መንግስቲ ተጸዊዑ ምስ ላዕለዎት ኣመራርሓ ብልጽግና ተራኺቡ። ካብ ቤተ-መንግስቲ ምስ ወጽኦ ብዝተዋህበኒ ሓበሬታ ዓገብ ኣለኹ። ውጽኢታዊ ምርድዳእ ጌርና ኣለና ክብል ገሊጹ። ተኣሲርዎ ዝነበሩ ደገፍቱ ድማ ሸዑ ንሸዑ ተፈቲሖም።

ሰላማዊ ሰልፊ ከይግበር ዘኸልኪለ ምክንያት እንታይ ነይሩ? ሓለፍቲ ብልጽግናን ኣብንን ኣብ ቤተ-መንግስቲ ዝገበርዎ ኣኼባን፡ ኣመራርሓ ኣብን ውጽኢታዊ ክብል ዝገለጸን ድማ ኣተኣሳሲርና ንገምግሞ።

ራብዓይ፡ ኣብ ከባቢ ወለጋ ዘይርገእ ጸዋታዊ ኩነታት ከም ዘሎ፡ ኣብኡ ዓሪዑ ዝነበረ ሰራዊት ሃንደበት ከም ዝተላዕለ፡ ከመ ቅጽበት ብዘይተፈልጡ ዕጡቃት እቲ ዝገደፎ ቦታ ከም ዝተቐጸጸርዎ። ህዝባዊ ኣኼባ ጸዊዖም፡ ንብሄራ-ኣምሓራ ፈልዮም ብጃምላ ከም ዝጨፍጨፍዎም ተገሊጹ። ፈደራል መንግስቲ፡ መንግስታት ኣምሓራን ኦርሞን እቲ ጉዳይ ከይተጸረዩ፡ ብቐጥታ ፈጻሚ ገበን ኣነግ ሸኔ፡ መዋሊ ህወሓት'ዩ ዝብል ናይ ክሲ መግለጺ ሂቦም፡

እዚ ምሰ'ቲ ኣብ 90ታት ህዝቢ ትግርኛን ክርስትናን ህዝቢ መታሕትን ምስልምናን ንምትህንኳት ዓለሙ፡ ንሓንቲ ኣብ ሓለዎት ተአዋፊራ ዝነበረት ኣዋሃዳ፡ ብካልእ ኣሃዱ ቅትለት ደምሲሰዋ ክንሱ፡ ጀሃዳውያን ንትግርኛ ተዛረብትን ኣመንቲ ክርስትናን ከም'ዚ ገይሮም ብጃምላ ጨፍጨፈዎም ክብል ኢሳያስ ዝነዝሖ ዝነበረ ፈጠራዊ ፕሮፖጋንዳ ኣዛሚድና ንገምግሞ። ንምኳን'ኹ እቲ ሰራዊት ተሃዋስነት ናይ'ቲ ከባቢ እናፈለጠ ስለምንታይ ብዘይመተካእታ ክለዓል ተገይሩ? ስለምንታይ'ሲ “መን ምኳንካ ከፈልጥሲ ዓርኪ መን ምኳንካ ንገረኒ” ዝብል ምስላ ዘዘኻክር'ዩ። ስለዚ ነቲ ጉዳይ ተኸሰሰቲ ኣነግ ሸኔን ህወሓትን ድዮም ፈጸመዎ ወይ ከሳሲ ብሓላፍነት ምምዛን የድሊ።

ሓምሻይ፡ ኣይደንጎዩን ኣብ ልዕሊ ውድብ ህወሓት ነጋሪት ኩናትን ጸለመ ተጀሚሩ። ብወግኒ ኣሸባሪ ተባሂሉ ክውንጀል ኣብ መደረኽ ሃገራዊ ባይቶ ተላዒሉ። ኣሸባሪ፡ ዘራፊ፡ ናይ ዋፍኣት ሓይሊ ...ወዘተ ቀጸሉ። ኣብዩ ኣሕመድ ቅድም ኢሉ ምቕያል ባጤራ ብዕውት ኣገባብ ተፈጸሙ ኣሎ ክብል ንሃገራዊ ባይቶ ብወግኒ ገሊጹ ክንሱ፡ ሓድሻ ባጤራ ከተብጽሖ ኣረጊት ድማ ከተምጽእ ዝኸደት ኣንቶኖቭ ዝዓይነታ ነፋሪት ዓንቁፎማ ተባሂሉ። ኣብ ልዕሊ ሰራዊት ሰሚን እዝ መዋቃዕቲ ፈጸሞም ስለዚ ተገዲድና ትዕግስትና ወዲእና ናብ ኩናት ንኣቱ ኣለና ዝብል መግለጺ ብቀዳማይ ሚኒስተር ተዋሂቡ። ኮታ ኣብ ልዕሊ ሕጋዊ መንግስቲ ትግራይ ዝኾነ ህወሓት ወግዓዊ ኩናት ተአዊጁ።

እዚ ምሰ'ቲ ኣብ ልዕሊ ዝተጠቐሰ እናዛመድና ንርኣዮ። ብልጽግና ንውግእ ክዳሎ ድዩ ጸኒሖ ወይሰ ሃንደበት'ዩ ዝኣቱ ዘሎ? እቲ ዝሆዕ ዘሎ ምክንያት ከ የእምን ድዩ ወይ ባዶ ጸለመ ንህዝቢ ምድንጋር'ዩ። ምርኣይ ምግምጋም ኣገዳሲ'ዩ።

ሻድሻይ፡ እዚ ተፈጠሩ ዘሎ ጸገም ፖለቲካዊ'ዩ። ፖለቲካ ድማ ብሰላም ብዘተ 'ምበር ብሓይሊ ኣይፍታሕን። ህወትሓት ኣቐዲሙ ኩሎም ዝምልከቶም ሃገራውያን ዝሳተፍዎ መድረኽ ዘተ ይከፍት ክብል ጸኒሖ። ሕጂ'ውን ከምኡ'ዩ ዝብል ዘሎ። ሃገራዊ ሓላፍነት ተሰኪመ ኣለኹ ዝብል ውድብ ብልጽግና ስለምንታይ ንሰላም ይሕሰም፡ ስለምንታይ'ኹ ንኹናት ይመርጽ? ብምድርን ብኣየርን መዋቃዕቲ ይፍጽም ኣሎ። ህጹጽ ግዜ

አዋጅ አዋጁ አሉ። አብ ልዕሊ'ቲ ህዝቢ ዝመረጸ መንግስቲ ብኢደ-ወነኑ ግዝያዊ መንግስቲ ከጣይስ ወሲኑ አሎ። አብ ትግራይ። ሓይሊ መብራህቲ፣ ባንክ፣ መራኸቢታት ብምድርን ብኣየርን ከልኪሉ አሎ። መዕደሊ ነዳድን ካልኣት ትካላትን የዕኑ አሎ። አብ ኣርባዕቲኡ መኣዝን ተዘርጊሑ ዝነበረ ስሩዕን ዘይስሩዕን ሰራዊት አሎ ዝበሃል ኣጽዋር ውግእን ናብ ትግራይ ኣጸጊዕዎ ይርከቡ። እዚ ብሕገ፣ ብሰብኣውነት፣ ብፖለቲካ፣ ንምዘኖ። ከም ዘለዎ አብ ስልጣን ዘሎ ኣካል ስለ ዝበሎ ኣይንገሱሞ። ሰላማዊ ፍታሕ'ዶ ክቕድም ኣለዎ ዓመጻዊ ፍታሕ ብርግኣት ንገምግም'ሞ አብ ጎረ ፍትሒ ደው ንበል።

ሻብዓይ፡ ኩናት ባድመ ከመይ ተጀመሩ፡ ሸው ህግደፋውያን እንታይ ይብሉ ነይሮም? አብ ዝሓለፈ ኣይሰላም ኣይኩናት ተባሂሉ ዝግለጽ ኣስታት 20 ዓመት ንህዝቢ እንታይ ይብሉ ነይሮም? ድሕሪ ክፍለ ዓመተ 2018 ውልቀ መላኺ ኢሳያስ እንታይ ይብልን የግብር አሎ? ጉዳይ መሬት ይግባእኒ ካብ ሰላማውን ሕጋውን ኣገባብ ወጻኢ መልሲ ከምዘይረክብ፡ ቅድም ኣገንዘቦ እንተዘይነበረ አብ'ዚ ዝሓለፈ 20 ዓመታት ተማሂርናሉ ክንከውን ተስፋ እገብር። ኢሳያስ ዶባና ነምልሰሉ እዋን ሕጂ'ዩ። ወያነ ንምቕባር ዳይ ተዳሎ ይብል አሎ። ሰብ በዚ ፈጸሙ ክደናገር የብሉን። ዋላ በቲ ንሱ ዝብሎ ዘሎ ወያነ እንተተሳዕሩ ጉዳይ ዶብ በቲ ኣህጉራዊ ቤት ፍርዲ ዘቐመጦ ውሳኔ መሰረት መሰርሑ ሓልዩ ደኣ መደምደምታ ይርከብ 'ምበር ብዕሰለ ሰራዊትን ታንክታትን ከምዘይፍታሕ ምርዳእ ኣገዳስነት ኣለዎ። ኩሉ ሰብ ካብ መቐሕ ፖለቲካዊ ድንቁርና ንምውጻእ ይረባረብ። ህወሓትን ህዝቢ ትግራይን ደጀን ንህዝቢ ኤርትራ ምዃኖም ብፍጹም ክዘንጋዕ ኣይግባእን። ንዝሓለፈ ርእሰና ክንብል አብ ጎረ ሓቅን ፍትሕን ደው ንበል። እንተ በዚ ክልተ ቁማርተኛታት ዝገብርዎ ዘለው ተታሊልና ግን ተጣራሰና ዘይንመልሶ ናይ ድንቁርና ዋፍኣት ምዃኑ ክስቐረና ይግባእ። ማሕበራዊ ፍጮ ብገንዘብ ይቋመሩ። ናይ ፖለቲካ ፍጮ ብህይወት ይቋምሩ ከም ዝበሃል፡ ብህይወትናን መጻኢ ዕድልናን ንዝቋመሩ ዕድል ኣይሃብ።

ካብ ጌታቸው በላይ